

УДК 811.111'373.231:811.161.2'25'271.12-115
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/56-1-21>

Людмила ДОВБНЯ,
orcid.org/0000-0001-5353-3327
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української лінгвістики і методики навчання,
доцент кафедри педагогіки, теорії і методики початкової освіти
Університету Григорія Сковороди в Переяславі
(Переяслав, Київська область, Україна) *ljudmila_d@ukr.net*

АКТУАЛЬНІСТЬ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОДНІЄЇ МОВНОЇ НОРМИ: ЯК УКРАЇНСЬКОЮ НАЗИВАТИ КОРОЛЯ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ?

Стабільність мовної норми на синхронічному рівні не викликає сумнівів, водночас із діахронічного погляду мовна норма має динамічний характер, що передбачає можливість і необхідність її трансформації за умов суспільного запиту. У статті обґрунтовується доцільність зміни норми для українського перекладу імен титулованих осіб, зокрема імені нового короля Великої Британії. Наводяться й аналізуються аргументи українських мовознавців І. В. Корунця та О. Д. Пономаріва, спрямовані на захист і непорушність мовної норми при перекладі власних назв, у т. ч. її антропонімів – імен монархів. Водночас звертається увага на мовленнєві прояви відступу від чинної мовної норми в українськомовних засобах масової комунікації при висвітленні інформації про вхідження на престол нового короля Великої Британії. Аналізуються висловлені в суспільному просторі аргументи на користь зміни мовної норми в зазначеному аспекті та висвітлюється авторське бачення означеного питання. Потребою унормування й кодифікації українського перекладу власних назв титулованих осіб зумовлюється актуальність цієї розвідки.

Руйнація усталених норм шляхом відходу від російських традицій, уживання безеквівалентних російським форм стали новою українською мовною реальністю. Ці процеси активізувалися на всіх мовних рівнях, однак найзриміше постали в лексичі. І в цьому контексті заслуговує на увагу питання номінування нового короля Великої Британії.

З огляду на це метою статті є аналіз наявної традиції перекладу ініомовних власних назв титулованих осіб, зокрема імені короля Великої Британії, та обґрунтування необхідності створення нових, сучасних, органічних, власне українських норм передачі цих імен. Нині сприятливий час для напрацювання таких правил і відходу від радянсько-російських, подекуди алогічних, мовних догм.

У статті наголошується, що не слід ставитися до чинних нині правил як до догми, як до чогось непорушного й недоторканного, оскільки мова має слугувати суспільству, яке подає запит на зміну її норм. Звісно, у процесі історичного розвитку мови норма має динамічний характер і засвідчує потреби суспільства. Українське суспільство сьогодні прагне відмежуватися від радянсько-російських мовних норм і подає запит на створення власних, нових.

Обґрунтовується авторська думка про доцільність називати короля Великої Британії Чарльзом і потребу виробити українські правила для передачі ініомовних власних назв, а не слідувати радянсько-російським традиціям перекладу, відповідно до яких короля слід було б називати Карлом.

Штучність у перекладах власних імен має бути подолана. В українській мові слід створити свої правила передачі ініомовних власних назв, зокрема й назв титулованих осіб. Питання унормування передачі закордонних власних імен українською мовою, як і низка інших важливих проблем прикладної лінгвістики, є прерогативою Національної комісії зі стандартів державної мови, і очевидним є той факт, що настав час розробити і впровадити у практику мовлення українські правила для цих нагальних потреб.

Ключові слова: мовна норма, зміна мовної норми, переклад, ініомовні імена титулованих осіб, українськомовні засоби масової комунікації, мовленнєва практика.

Liudmyla DOVBNA,
orcid.org/0000-0001-5353-3327
Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Ukrainian Linguistics and Methodology of Teaching,
Associate Professor at the Department of Pedagogy, Theory and Methods of Primary Education
Hryhoriy Skovoroda University in Pereiaslav
(Pereiaslav, Kyiv region, Ukraine) *ljudmila_d@ukr.net*

RELEVANCE OF THE TRANSFORMATION OF ONE LANGUAGE NORM: HOW TO CALL THE KING OF GREAT BRITAIN IN UKRAINIAN?

The stability of the language norm at the synchronic level is not in doubt, at the same time, from a diachronic point of view, the language norm has a dynamic character, which implies the possibility and necessity of its transformation

under the conditions of social demand. The article substantiates the expediency of changing the norm for the Ukrainian translation of the names of titled persons, in particular the name of the new king of Great Britain. The arguments of Ukrainian linguists I. V. Korunets and O. D. Ponomariv, aimed at protecting and inviolable linguistic norms when translating proper names, including anthroponyms – the names of monarchs, are given and analyzed. At the same time, attention is drawn to speech manifestations of deviation from the current language norm in the Ukrainian-language mass media when covering information about the accession to the throne of the new king of Great Britain. The arguments expressed in the public space in favor of changing the language norm in the specified aspect are analyzed and the author's vision of the specified issue is highlighted. The need to standardize and codify the Ukrainian translation of proper names of titled persons determines the relevance of this research.

The destruction of established norms by departure from Russian traditions, the use of non-equivalent Russian forms have become a new Ukrainian linguistic reality. These processes were activated at all linguistic levels, but they appeared most clearly in the vocabulary. And in this context, the issue of the nomination of the new king of Great Britain deserves attention.

In view of this, the purpose of the article is to analyze the existing tradition of translating foreign proper names of titled persons, in particular the name of the King of Great Britain, and to justify the need to create new, modern, organic, specifically Ukrainian norms for the transfer of such names. Now is a favorable time to develop such rules and move away from the Soviet-Russian, sometimes illogical, language dogmas.

The article emphasizes that the currently valid rules should not be treated as a dogma, as something inviolable and untouchable, since the language should serve the society, which requests a change in its norms. Of course, in the process of the historical development of the language, the norm has a dynamic character and reflects the needs of society. Today, Ukrainian society seeks to distance itself from the Soviet-Russian language norms and requests the creation of its own, new ones.

The author's opinion about the expediency of calling the king of Great Britain Charles and the need to develop Ukrainian rules for transferring foreign proper names, rather than following the Soviet-Russian traditions of translation, according to which the king should be called Karl, is substantiated.

Artificiality in translations of proper names must be overcome. The Ukrainian language should create its own rules for the transfer of foreign proper names, including the names of titled persons. The issue of normalization of the transfer of foreign proper names in the Ukrainian language, like a number of other important problems of applied linguistics, is the prerogative of the National Commission on State Language Standards, and the fact is obvious that it is time to develop and implement Ukrainian rules for these urgent needs in the practice of speech.

Key words: *language norm, change of language norm, translation, foreign names of titled persons, Ukrainian-language means of mass communication, speech practice.*

Постановка проблеми. Українські перекладознавчі традиції мають свою історію, з огляду на яку ми часто відступаємо від оригінальних номінацій, що є власними назвами. Це стосується, зокрема, й імен монархів. Відповідно до чинних на сьогодні правил імена титулованих осіб мають перекладатися з іноземних мов. Водночас слід зауважити, що у процесі такого перекладу, заснованого на наявних традиціях, зазвичай російських, імена настільки спотворюються, що часом стає надто складно ідентифікувати особу, про котру йдеться. З огляду на це постає нагальна потреба у виробленні питомих українських норм перекладу номінацій на позначення титулованих осіб, при застосуванні яких був би максимально збережений фонетичний образ імені.

Потребою унормування й кодифікації українського перекладу власних назв титулованих осіб зумовлюється **актуальність** цієї розвідки.

Аналіз досліджень. Питанням перекладу власних назв не приділяється належна увага в сучасній лінгвістиці, оскільки існують усталені правила, відповідно до яких передача імен титулованих осіб в українській традиції сприймається як аксіома. Мовна норма зазвичай не зазнає стрімких змін, а трансформується під тиском поширених мовленнєвих варіантів, і це займає певний час.

Звернімося до традицій. Авторитетний український учений і автор відомих праць у сфері перекладознавства І. В. Корунець наполягав на дотриманні мовних норм, усталених у ХХ сторіччі, оскільки як лінгвіст усвідомлював згубні наслідки їх руйнування й розхитування.

Працюючи над дотриманням мовних норм та над запобіганням їх порушенню, відомий вітчизняний дослідник культури мовлення О. Д. Пономарів у своєму блозі теж звертав увагу на наявні традиції та необхідність дотримання напрацьованих правил під час перекладу власних імен, які належать титулованим особам.

Високо поцінуючи перекладознавчі напрацювання І. В. Корунця та великий загальний внесок ученого в теорію і практику українського й загального перекладознавства, а також розвідки О. Д. Пономаріва з культури українського мовлення, усе ж зазначимо, що наведені ними правила не є органічними для української мови, вони запозичені з російської мовної традиції, та й часто спотворюють первинну назву. У час, коли дистанція між українським і російським світобаченням і світосприйманням в етнічному й політичному просторі переросла в нездоланну прірву, з'явилося усвідомлення необхідності відокремлення у всіх аспектах суспільного буття, яке не оминувало й мову.

Руйнація усталених норм шляхом відходу від російських традицій, уживання безеквівалентних російським форм стали новою українською мовною реальністю. Ці процеси активізувалися на всіх мовних рівнях, однак найзриміше постали в лексиці. І в цьому контексті заслуговує на увагу питання номінування нового короля Великої Британії.

З огляду на це **мета статті** – проаналізувати наявну традицію перекладу іншомовних власних назв титулованих осіб, зокрема імені короля Великої Британії, та обґрунтувати необхідність створення нових, сучасних, органічних, власне українських норм передачі таких імен.

Виклад основного матеріалу. Із входженням на престол нового короля Великої Британії українські засоби масової комунікації зарясніли повідомленнями на кшталт: «Чарльза III офіційно проголосили королем Великої Британії» (Чарльза III, <http://surl.li/dfwvo>), «Король Великої Британії Чарльз III вперше виступив у парламенті» (Король, <http://surl.li/dfwwe>), «Британський король Чарльз III провів першу аудієнцію» (Британський, <http://surl.li/dfwwl>), «Принца Чарльза офіційно оголосили королем» (Принца, <http://surl.li/dfwvw>) та ін. Водночас російські засоби масової комунікації засвідчують інший переклад імені короля: «Новый король Великобритании Карл III: кто он?» (Новый, <http://surl.li/dfwyc>), «Король Великобритании Карл III разозлился из-за испачкавшей его перьевой ручки и выругался» (Король, <http://surl.li/dfwyp>), «Биография короля Великобритании Карла III» (Биография, <http://surl.li/dfwyw>) тощо, дотримуючись радянських норм перекладу власних імен монархів.

За цими заголовками на шпальтах електронних засобів масової комунікації та низкою інших медійних матеріалів яскраво простежується українська тенденція до відокремлення від російських перекладацьких традицій та формування нової мовної реальності в аспекті унормування перекладу власних імен титулованих осіб.

Що ж засвідчують чинні нині правила? Відомий український перекладознавець І. В. Корунець зауважує: «...переважно перекладаються імена королів, королев, принців, принцес, царів і цариць... Нікнейми людей майже завжди перекладаються незалежно від мови, з якої вони походять: King Charles the Great – король Карл Великий; King Edward the Confessor – король Едуард Сповідник; King Richard the Lionheart/Lionhearted – король Річард Левине Серце; Prince William of Orange – принц Вільгельм Оранський; князь Мстислав/Святослав Хоробрий – Prince Mstyslav/Svyatoslav the Brave; князь Ярослав Мудрий – Prince Yaroslav the

Wise; цар Василь Темний – Tsar Basil the Blind; цар Іван Грозний – Tsar Ivan the Terrible. Цьому правилу суперечить неправильний переклад у наших ЗМІ імені принца Чарльза Уельського як принца Чарльза, а не принца Карла (за історично усталеною традицією)... Деякі власні імена та прізвиська... не завжди повністю зберігають свою вихідну мовну форму в перекладі, наприклад: Mary Stewart – Марія Стюарт, Charles V – король Карл V...» (Корунець, <http://surl.li/dfxde>).

Проф. О. Д. Пономарів, котрий зробив неоціненний внесок у культуру українського мовлення, відстоюючи перекладацькі традиції, зазначав: «Коли Тарас Шевченко у вірші «Я не нездужаю, нівроку» писав: Добра не жди, не жди сподіваної волі – вона заснула: цар Микола її приспав. А щоб збудить хиренну волю, треба миром, громадою обух сталить, та добре вигострить сокиру, та й заходиться вже будить», то це не означало, що наш поет уважав за свого Миколу Першого (Палкіна). Не означало й ім'я «Катерина», а не «Єкатеріна», що український народ мав за свою ту царицю, коли співав: «Катерино, суча дочко, що ти наробила? Край веселий запорізький та й занастила» (Пономарів, <http://surl.li/dfxdy>).

Переклади імен титулованих осіб, на відміну від імен пересічних людей, здійснюються, на чому з покликанням на О. Пономаріва акцентує журналіст Д. Лиховій: «Королі Англії Генріх III, Генріх VII і т. д., а всі інші – Генрі... Королі Франції – Генріхи й Людовики, а «прости смертні» Анрі й Луї... А Пап Римських ми називаємо Павло, Іван Павло, Франциск, а не Пол чи Павел, Джованні, Франческо чи Франсіско» (Андаліцька, <http://surl.li/dfxel>).

Такими є перекладацькі традиції, засновані на дотриманні мовної норми. За М. М. Пилинським «Норма літературної мови – це реальний, історично зумовлений і порівняно стабільний мовний факт, що відповідає системі й нормі мови і становить єдину можливість або найкращий для даного конкретного випадку варіант, відібраний суспільством на певному етапі його розвитку із співвідносних фактів загальнонародної (національної) мови в процесі спілкування» (Пилинський, 1976: 94).

Сучасні ж українські мовленнєві прояви засвідчують інші тенденції, тому «...перед кодифікаторами постають проблеми віднайдення таких способів толерантного розв'язання питань, пов'язаних із динамікою норм, які є свідченням розвитку мови, щоб встановлені нові правила не ставали причиною культурно-мовленнєвих конфліктів у суспільстві. Сьогодні вже не лише лінгвістами помічено, що мовні зміни відбуваються

настільки швидко, що часом кодифікатори не встигають фіксувати певні інновації... Власне перед кодифікаторами української мови, крім питань щодо нормування сучасних запозичень, способів легітимізації мовних змін, що є наслідком динаміки норми, стоять проблеми того, чи (або як) позбутися тих невластивих українській мові елементів, які потрапили до її складу в період, який І. Огієнко визначив «добомо комунізації», коли в усіх напрямках відбувалась орієнтація на мову російську» (Лучик, 2016: 51-52).

Так, серед дослідників існує думка, що переклад імені *Charles* → *Карл* з'явився в українській мові під російським впливом, оскільки російські історики XVIII–XIX ст. часто навчалися в Німеччині, звідки і привезли форму Карл (англ. Чарльз/Чарльз, франц. Шарль).

З цього приводу телеведучий О. Зінченко висловлює слушну думку: «Перейменовування Шарлів і Чарльзів на Карлів започаткував у середині XIX століття російський історик Тимофій Грановський, вихованець німецької історичної традиції. Укладачі енциклопедії Брокгауза і Ефрона остаточно закріпили таку практику стосовно англійських, французьких, німецьких і чеських монархів.

Перетворення Чарльзів, Шарлів та Каролів на Карлів (і не перетворення на Карлів чи Карлосів) – це спроба надягнути німецьку сову на російський глобус, – коментує Зінченко. – Чарльз як вранці був Чарльзом, так Чарльзом і залишився. Навіщо нам в українській мові залишати як норму мовні казуси російської мови? Логічніше називати британських монархів Чарльзами, франкських та французьких – Шарлями, іспанських – Карлосами, чеських – Карелами» (Чарльз, <http://surl.li/dfxfk>).

Така зміна назріла, і не варто вагатися в тому, узаконювати її чи ні, оскільки мовна норма має динамічний характер і поступово змінюється через варіанти. Так, шведський лінгвіст Е. Тегнер зазначав, що завдання лінгвістів – «не приписувати мові закони, а описувати їх» (Tegner, 22: 137). Змін також мають зазнавати «...явища, що виникають унаслідок мовної динаміки, які зумовлюють рухомість норми в часі. Джерела цього є досить різноманітними, передовсім же, живе мовлення, яке сприяє появі варіантів, що при багаторазових повтореннях проникають у літературне мовлення і починають конкурувати з мовними нормами. Мовленнєва практика часом вступає в протиріччя з нормативними приписами, проте саме зазначений факт стає стимулом еволюції мовної норми. Унаслідок цього перед кодифікаторами постають питання, як поводитися з поширеними, але ненор-

мативними явищами живого мовлення, якими принципами керуватися для надання їм певного статусу» (Лучик, 2016: 53).

Нині сприятливий час для напрацювання нових, українських, правил і відходу від радянсько-російських, подекуди алогічних, мовних догм. Так, нещодавно були внесені зміни до українського правопису. Нині періодично загострюються дискусії з приводу перспектив переходу від кирилиці до латиниці в графіці. Сьогодні ж на часі – питання впорядкування перекладу власних назв, що є іменами титулованих осіб. Очевидно, із входженням на королівський престол Великої Британії принца Чарльза воно постало з особливою актуальністю, і в ньому варто звернути увагу на такі два моменти:

1) до входження на цей престол Чарльз мав титул принца, тобто вже був титулованою особою, проте його ім'я з якихось причин не перекладалося; чому ж після зміни титулу на королівський має постати проблема перекладу, щоб ту ж саму особу називати Карлом?

2) було б логічним не змінювати власних назв при перекладі, аби не виникало проблем з ідентифікацією предмета (особи) і не спотворювався його мовний образ.

Висновки. Отже, з огляду на сказане зауважимо, що не слід ставитися до чинних нині правил як до догми, як до чогось непорушного й недоторканного, оскільки мова має слугувати суспільству, яке подає запит на зміну її норм. Звісно, у процесі історичного розвитку мови норма має динамічний характер і засвідчує потреби суспільства. Українське суспільство сьогодні прагне відмежуватися від радянсько-російських мовних норм і подає запит на створення власних, нових.

Зокрема вважаємо за доцільне називати короля Великої Британії Чарльзом і виробити українські правила для передачі іншомовних власних назв, а не слідувати радянсько-російським традиціям перекладу, відповідно до яких короля слід було б називати Карлом.

Штучність у перекладах власних імен має бути подолана. В українській мові слід створити свої правила передачі іншомовних власних назв, зокрема й назв титулованих осіб. Питання унормування передачі закордонних власних імен українською мовою, як і низка інших важливих проблем прикладної лінгвістики, – прерогатива Національної комісії зі стандартів державної мови, і очевидним є той факт, що настав час розробити і впровадити у практику мовлення українські правила для цих нагальних потреб.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андаліцька І., Світлевська А. Чарльз III чи Карл III: як правильно українською. URL: <https://www.unian.ua/world/charlz-iii-chi-karl-iii-yak-pravilno-ukrajinskoyu-11972895.html?fbclid=IwAR06xFGne31D1nGSVpBajFNSdLPLaMQeU7CqHqUMygf4zvu0u9NJVlQfkis>
2. Биография короля Великобритании Карла III. URL: https://tass.ru/info/15699999?utm_source=google.com&utm_medium=organic&utm_campaign=google.com&utm_referrer=google.com
3. Британський король Чарльз III провів першу аудієнцію. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3568087-britanskij-korol-carlz-iii-proviv-persu-audienciu.html>
4. Король Великобританії Карл III разозлился из-за испачкавшей его перьевой ручки и выругался. URL: <https://www.m24.ru/news/za-rubezhom/14092022/501277>
5. Король Великої Британії Чарльз III вперше виступив у парламенті. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-korol-charles-3-vystup-u-parlament/32029976.html>
6. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). Вінниця: Нова книга, 2003. 448 с. URL: <https://books.google.com.ua/books?id=jpKrCQAAQBAJ&printsec=frontcover#v=onepage&q&f=false>
7. Літературна норма і мовна практика / С. Я. Єрмоленко, С. П. Бибики, Т. А. Коць [та ін.]; за ред. С. Я. Єрмоленко. Ніжин: Аспект-Поліграф, 2013. 320 с.
8. Лучик А. А. Динаміка мовної норми і проблеми кодифікації. *Магістеріум. Мовознавчі студії*. 2016. Вип. 62. С. 51-55.
9. Новый король Великобритании Карл III: кто он? URL: <https://www.dw.com/ru/novyy-korol-velikobritanii-karl-iii-kto-on/a-63068948>
10. Пилинський М. М. Мовна норма і стиль. Київ: Наукова думка, 1976. 288 с.
11. Пономарів О. Про те, що псує фонетичне обличчя мови. URL: <https://www.bbc.co.uk/blogs/ukrainian/ponomariv/2010/11/post-35.html>
12. Принца Чарльза офіційно оголосили королем. URL: <https://suspilne.media/280355-princa-carlza-oficijno-ogolosili-korolem/>
13. Світлевська А. Складнощі перекладу. URL: https://www.unian.ua/society/ukrajinska-mova-skladnoshchipereklada-11973099.html?fbclid=IwAR3T3badDnuVK_FfNTADijTJsTOAqbgChAwH_2Ev6lO4ZTYiSO74ALGZxd8
14. Чарльза III офіційно проголосили королем Великої Британії. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/09/10/7366904/>
15. Чарльз чи Карл, мають обрати українські лінгвісти – пані посол Великої Британії. URL: <https://ms.detector.media/trendi/post/30234/2022-09-11-charlz-chy-karl-mayut-obraty-ukrainski-lingvisty-pani-posol-velykoi-brytanii/>
16. Tegner E. Om sprak och nationalitet. *Svensk Tidskrift*, 1874. 104 ft. Reprinted in: *Ur Sprakets Varld*, 1922. S. 95–164.

REFERENCES

1. Andalitska, I., Svitlevska, A. Charlz III chy Karl III: yak pravylno ukrainskoju [Charles III or Karl III: how to say it correctly in Ukrainian]. URL: <https://www.unian.ua/world/charlz-iii-chi-karl-iii-yak-pravilno-ukrajinskoyu-11972895.html?fbclid=IwAR06xFGne31D1nGSVpBajFNSdLPLaMQeU7CqHqUMygf4zvu0u9NJVlQfkis> [in Ukrainian].
2. Biografiya korolya Velikobritanii Karla III [Biography of King Charles III of Great Britain]. URL: https://tass.ru/info/15699999?utm_source=google.com&utm_medium=organic&utm_campaign=google.com&utm_referrer=google.com [in Russian].
3. Brytanskyi korol Charlz III proviv pershu audienciiu [The British King Charles III held the first audience]. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3568087-britanskij-korol-carlz-iii-proviv-persu-audienciu.html> [in Ukrainian].
4. Korol Velikobritanii Karl III razozlilsya iz-za ispachkavshey ego perevoy ruchki i vyirugalsya [The King of Great Britain, Charles III, got angry because of his stained pen and cursed]. URL: <https://www.m24.ru/news/za-rubezhom/14092022/501277> [in Russian].
5. Korol Velykoi Brytanii Charlz III vpershe vystupyv u parlamenti [The King of Great Britain, Charles III, spoke in Parliament for the first time]. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-korol-charles-3-vystup-u-parlament/32029976.html> [in Ukrainian].
6. Korunets, I. V. (2003). Teoriia i praktyka perekladu (aspektnyi pereklad) [Korunets I. V. Theory and practice of translation (aspect translation)]. Vinnytsya: Nova knyha. 448 s. URL: <https://books.google.com.ua/books?id=jpKrCQAAQBAJ&printsec=frontcover#v=onepage&q&f=false> [in Ukrainian].
7. Literaturna norma i movna praktyka [Literary norm and language practice] / S. Ya. Yermolenko, S. P. Bybyk, T. A. Kots [ta in.]; za red. S. Ya. Yermolenko. Nizhyn: Aspekt-Polihraf, 2013. 320 s. [in Ukrainian].
8. Luchyk, A. A. (2016). Dynamika movnoi normy i problemy kodyfikatsii [Dynamics of the language norm and problems of codification]. *Magisterium. Movoznavchi studii*. Vyp. 62. S. 51-55. [in Ukrainian].
9. Novyyi korol Velikobritanii Karl III: kto on? [The new king of Great Britain Charles III: who is he?]. URL: <https://www.dw.com/ru/novyy-korol-velikobritanii-karl-iii-kto-on/a-63068948> [in Russian].
10. Pylynskyi, M. M. (1976). Movna norma i styl [Pylynskyi M. M. Linguistic norm and style]. Kyiv: Naukova dumka. 288 s. [in Ukrainian].
11. Ponomariv, O. Pro te, shcho psuie fonetychne oblychchia movy [About what spoils the phonetic face of the language]. URL: <https://www.bbc.co.uk/blogs/ukrainian/ponomariv/2010/11/post-35.html> [in Ukrainian].
12. Pryntsa Charlza ofitsiino oholosyly korolem [Prince Charles was officially declared king]. URL: <https://suspilne.media/280355-princa-carlza-oficijno-ogolosili-korolem/> [in Ukrainian].

13. Svitlevska, A. Skladnoshchi perekladu [Difficulties of translation]. URL: https://www.unian.ua/society/ukrajinska-mova-skladnoshchi-perekladu-11973099.html?fbclid=IwAR3T3badDnuVK_FfNTADijTJsTOAqbgChAwH_2Ev6lO4ZTYiSO74ALGZxd8 [in Ukrainian].
14. Charlza III ofitsiino proholosyly korolem Velykoi Brytanii [Charles III was officially proclaimed king of Great Britain]. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/09/10/7366904/> [in Ukrainian].
15. Charlz chy Karl, maiut obraty ukrainski lingvisty – pani posol Velykoi Brytanii [Ukrainian linguists should choose Charles or Karl, Mrs. Ambassador of Great Britain]. URL: <https://ms.detector.media/trendi/post/30234/2022-09-11-charlz-chy-karl-mayut-obraty-ukrainski-lingvisty-pani-posol-velykoi-brytanii/> [in Ukrainian].
16. Tegner, E. Om sprak och nationalitet. Svensk Tidskrift, 1874. 104 ft. Reprintedin: Ur Sprakets Varld, 1922. S. 95–164.